

La teva assignatura no té web?

José Luis Molina

Departament d'Antropologia Social i

Prehistòria

Universitat Autònoma de Barcelona

jl-molina@cc.uab.es

Al llarg del segon quadrimestre del curs 1996-1997, la Universitat Autònoma de Barcelona va posar en marxa la iniciativa Autònoma Interactiva amb l'objectiu d'experimentar els efectes de la introducció d'eines telemàtiques a la docència universitària. La llicenciatura d'Antropologia Social va tenir l'oportunitat de participar a l'experiència conjuntament amb les titulacions de Bioquímica, Enginyeria Informàtica i el Doctorat de Didàctica de les Matemàtiques i de les Ciències Experimentals. Es presenten a continuació les conclusions assolides a l'assignatura antropologia de les institucions econòmiques.

Posada en marxa del projecte

El projecte Autònoma Interactiva va posar a disposició dels docents participants un servei de suport per facilitar l'ús de les eines telemàtiques. Aquest servei es va concretar en la realització de presentacions del projecte als alumnes, l'edició de fullets explicatius, manuals d'usuari, resolució de dubtes i disseny de webs.

En el cas concret de l'assignatura d'antropologia de les institucions econòmiques es van fer diferents sessions de pràctiques a l'aula d'informàtica de la Facultat de Lletres amb l'alumnat. Pel fet d'estar matriculat en una assignatura inscrita al projecte Autònoma Interactiva qualsevol estudiant que introdueixi el seu Número d'Identificació Universitària (el corresponent a la matrícula) en un ordinador d'una aula d'informàtica del campus de la UAB, accedeix automàticament al

web del projecte i, per tant, al web de la seva assignatura. Aquesta facilitat ha permès als alumnes introduir-se des del primer moment en la dinàmica del projecte.

La connexió al web del projecte va estar restringida en una primera fase al campus de la UAB. És a dir, que professors i alumnes només podien accedir des d'ordinadors connectats a la xarxa local (despatxos i aules d'informàtica de les facultats). Si més no, una vegada l'experiència va demostrar que el principal avantatge d'aquestes tecnologies és la deslocalització, l'ús remot i diferit, es va permetre l'accés mitjançant internet.

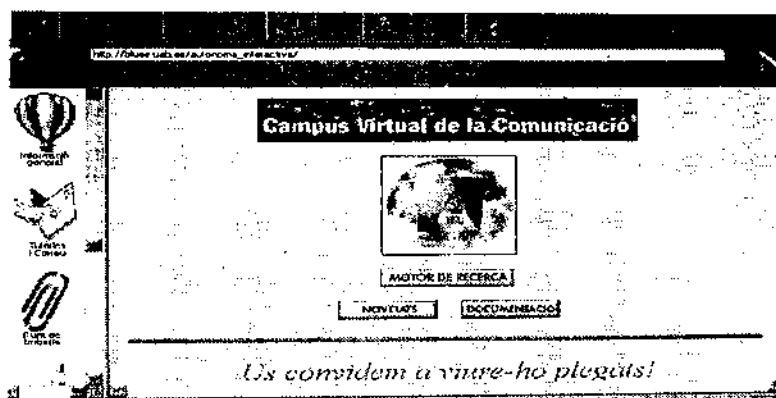
Web de l'assignatura, correu electrònic i fòrum de discussió

La innovació a la docència de l'assignatura es va concretar en el disseny d'un web específic, l'ús del correu electrònic amb els i les alumnes i la implementació d'un fòrum de discussió sobre temes relacionats amb l'assignatura.

El web de l'assignatura té una part pública, la corresponent al programa i la bibliografia, i una part reservada als alumnes amb el material específic i el fòrum de discussió. Altres dues funcionalitats, les preguntes més freqüents (FAQs) i els diàlegs en directe no han estat implementats en aquesta primera experiència.

El web ha estat dissenyat com un espai flexible en el qual el professor incorpora material d'interès per a la docència, com resums de llibres citats a classe i material addicional. Fins i tot s'han incorporat treballs, realitzats per alumnes, d'especial interès. Aquesta tasca de disseny i actualització del web recau en el professor i implica una forta dedicació inicial doncs cal familiaritzar-se abans amb l'ús d'un editor de webs (el Netscape Gold 3.01 en aquest cas). Si més no, l'adquisició d'aquesta habilitat facilita el manteniment del web per part del mateix docent.

El correu electrònic és l'eina telemàtica amb un valor afegit més alt pel fet que fa-

cilita la comunicació per part dels alumnes amb el professor i permet tant la difusió d'informacions com la tramesa de fitxers en les dues direccions. Al mateix temps, l'alumnat ha pogut comunicar-se entre si. Si més no, el fet que la major part dels alumnes no disposin a casa de connexió a internet ha estat la dificultat més gran per fer un ús més extensiu del mitjà.

El fòrum de discussió és un espai de comunicació i participació obert a partir d'un tema proposat pel docent. La riquesa més gran del mitjà s'ha demostrat en el moment que els alumnes han anat proposant temes de discussió espontàniament. La potencialitat del fòrum recau en l'intercanvi informal d'opinions i no suporta un ús asimètric en el qual el professor disposa de l'opinió autoritzada. Respectant la regla elemental que els temes estiguin relacionats amb l'assignatura aquest espai es demostra com un fòrum paral·lel de discussió, amb la seva pròpia dinàmica i amb les possibilitats de deslocalització, registre i documentació que permet l'eina.

Principals dificultats: equipaments, accés a internet i formació

L'experiència de l'Autònoma Interactiva ha demostrat que l'aprofitament complet de les possibilitats que ofereixen les eines telemàtiques només és possible amb una sèrie de condicions que per ara no es donen: equipaments suficients, accés a internet i formació d'usuari.

Equipaments

Accedir fàcilment al web de l'assignatura, intercanviar correu, participar en el fòrum exigeix com a mínim un ordinador 486 amb 16 Mb de RAM i un mòdem de 28.800 bps. Aquestes xifres ràpidament quedaran obsoletes. Són una minoria els alumnes que disposen d'aquest equipament. Les aules informàtiques de les facultats estan normalment saturades i no solucionen el problema ja que entenem que el principal avantatge d'aquestes eines és poder-les fer servir des de fora del cam-

pus. Facilitar l'adquisició per part dels estudiants d'aquests equipaments sembla una política lògica si se'n vol potenciar l'ús.

Pel que fa referència als docents, l'equipament esmentat és francament insuficient com a conseqüència de la necessitat de dissenyar i mantenir el web de les seves assignatures, fet que aconsella disposar d'equipaments més potents.

Accés a internet

L'accés a internet, tant pel que fa referència a la navegació com al correu electrònic hauria de ser extensiu a professors i alumnes. Actualment la UAB ofereix als seus alumnes connexió al campus a 500 pessetes al mes, un preu per sota de l'actual mercat de proveïdors d'internet.

Formació d'usuari

Una dificultat important ha estat la manca d'una formació bàsica d'usuari d'informàtica per part de molts alumnes. Aquesta afirmació es podria fer extensiva a bona part de professors, sobretot si es té en compte que aquests han d'introduir-se en l'ús d'un editor de webs. Una bona oferta de formació hauria d'acompanyar les iniciatives que en aquest camp es puguin posar en marxa.

Implicacions per a la docència

El nou mitjà obliga a replantejar-se la programació de l'assignatura. El web permet:

a) Recollir, dissenyar i produir materials didàctics pensats per ser distribuïts mitjançant internet.

b) Ampliar o modificar aquests recursos en funció de les necessitats dels estudiants.

c) Publicar materials realitzats pels estudiants.

d) Disposar d'espais paral·lels i no formals de discussió de temes i d'intercanvi d'experiències.

e) Coordinar els recursos del web de l'assignatura amb altres webs!

f) (...)

La possibilitat de disposar d'aquest centre de recursos facilita la transferència d'informació i coneixements i la producció de nou coneixement. El protagonisme del docent en el procés, però, passa en bona part de l'aula presencial al disseny, la programació i l'edició dels suports de la docència. Es distribueixen, doncs, de manera diferent les càrregues de treball i la productivitat d'aquests treballs en el procés educatiu.

Concretament la càrrega de feina addicional ha estat la següent:

- Hores dedicades a preparar material, reunions, correu, autoformació, etc.: 56.

- Missatges: 49 per coordinar el web amb el servei del projecte.

- 46 amb alumnes (alguns d'aquests missatges amb fitxers annexos).

- Fòrum: uns 42 missatges en total.

Com es pot veure, aquesta activitat s'afegeix al procés habitual d'ensenyament. Per tant, caldrà replantejar-se la proporció d'hores presencials necessàries per assolir els objectius plantejats a l'assignatura. Aquesta és una reflexió que haurem de començar a fer ... Per cert, la teva assignatura no té web?

